

У СТРОЈУ ПРВЕ УЖИЧКЕ ЧЕТЕ

После борбе на Градини Ужичка чета „Радоје Марић“ дошла је испод Кондера у Чамиће, изнад села Заглавка. Око 25. августа 1941. године нас седам омладинаца из Стапара одлучили смо да ступимо у Ужичку чету. О потреби одласка у партизане говорио нам је Миливоје Којадиновић, члан КПЈ, иначе наредник-водник бивше југословенске војске, родом из Стапара. Он је још од раније био у партизанима, па су га послали у Стапаре да прикупи још омладинаца, који желе да иду у партизане. У Ужичку чету са Миливојем смо кренули: Вељко Оинђић, Цветко Радојичић, Јевђо Старчевић, Остоја Словић, ја и још један друг, чијег се имена не могу да сетим.

Зборно место била је Гредица. Сваки од нас понео је своју пушку и по 100 метака. Одатле смо кренули преко Волујца, Граба и Кадињаче у Чамиће. У једном гробљу у Заглавку сачекала нас је партизанска патрола на челу са Миладином Поповићем. Ту смо мало одморили и кренули у логор. Тамо смо етигли у току ноћи. Сачекао нас је дежурни из чете и распоредио нас где ће ко да спава. Борци су били смештени у неке две штале. Мени је запало да спавам поред Станимира Златанова Бугарина.

Изјутра смо рано устали. На реду је било умивање, после тога постројавање. Доручка није било. Цветко Радојичић, мој комшија из Стапара, пита ме:

— Шта је оа доручком? Ти си ми рекао да у партизанима има добре хране.

— Полако, биће док смо спреми! — одговорим ја.

У ствари, пре поласка у партизане Цветко је био добар гурман. Када сам га звао да идемо у шуму, он се интересовао да ли код партизана има добре хране. Ја сам му рекао да има. Негде око 11 часова дотераше једно одрасло јагње и питају да ли неко зна да закоље јагње. Јавио се Остоја Словић. Војо Бојовић је исекао јагње на комаде и скувао је добар кромпир паприкаш. Чини ми се да до тада нисам никада нешто лепше појео.

Пре подне проводили смо у руковању оружјем, расклапању и склапању пушке и митраљеца. Теоријску и практичну наставу

изводио је Слободан Секулић, командир чете, иначе потручник бивше југословенске војске. У Чамићима смо били око 15 дана и, овакодневно је извођена теоријска и практична настава.

После три-четири дана од нашег доласка Слободан Секулић је постројио целу чету и одржао нам краћи швор. Колико ми је остало у оећању, он је тзм приликом, између осталог, рекао:

— Другови, борба ће бити тешка. Биће и глади и хладноће. Ко не може све то да издржи нека се слободно врати својој кући. Ако таквих има међу вама, нека изађу из строја, под условом да никоме не кажу где су били. . .

Нико од бораца није изашао из строја. После тога омо ми, новонридошли борци, положили заклетву. Командир чете је сваком борцу честитао положену заклетву.

Неколико пута ишао сам у разне засеоке у селу Заглавку ради куповине хране за нашу чету. Једнога дана пошао сам са Миланом Стаматовићем Саком и Милиоавом Ћитићем, ђаком учитељоке школе, да набавимо храну. Обично смо гледали где су биле веће зраде, јер омо рачунали да у њима станују имућнији оељаци. Једном приликом дођемо пред једну велику кућу. Код куће смо нашли само једну старицу. Из разговора смо !сазнали да има три сина и три онаје. Ова три сина и две снаје налазили су се на обради имања. Старица је изашла из куће и разговарала је са Миланом Стаматовићем. Он јој је рекао:

— Бако, нама треба хлеба, кромпира и бораније. Боље је да то нама продаш, јер не мораш губити време и ићи у варош ради продаје!..

Она је нристала да нам то прода, али је рекла да морамо мало да еачекамо док се хлеб испече. У то је наишла њена снаха, која је била у другом стању. Она је чула разговор између своје свекрве и Милана Стаматовића. Тада је снаха викнула:

— Доста је те пљачке. Ово се више не може да издржи!.. .

Каоније, док омо чекали да се иопече хлеб, бака нам је причала:

— Јуче је кроз село нролазила група четника са једним калуђером. Однели су доета намирница и једно јагње. Ништа нису хтели да плате. Зато се, моја снаја овако буну.

Прва акција у којој сам учествовао било је сечење телефонских стубова између Ужица и Бајине Баште, на самој Кадињачи. Нае четворица бораца, на челу са Миливојем Којадиновићем, водником другог вода, свратили смо код браће Луке и Станка Васића да затражимо теотеру и секиру, како бисмо исекли телефонске стубове. Тражили смо од њих и две пушке јер смо били обавештеви да их имају. Врло лепо су нас примили, дали нам и ручак и око 30 — 40 метака и рекли, извињавајући ое, да немају никаквих пушака.

Пооле ручка кренули омо у оечу телефонских стубова. Није ишло лако. Тестера је била тупа. Требало нам је читав час да исе-чемо три бандере и да после пресечемо телефоноке жице и излу-пачице.

Те ноћи први вод Ужичке чете кренуо је у правцу Бајине Баште да помогне Првој рачанокој чети приликом ослобађања Бајине Баште. Међутим, када омо тамо стигли, Прва рачанска чета и Црношрска партизанска чета већ су били ослободили варош. Поводом оелообођења Бајине Баште одржаи је митинг на коме су Ворили Душан Јерковић, Душан Вишић и Слободан Секулић.

Исте ноћи наша чета ее пољвукла у Рачу код Дамњана Ристића. Убрзо је тамо дошла и Прва рачанока чета.

У међувремену на Кадињачу је дошла једна немачка јединица. Вршила је претрес околних кућа, Нигде нису ништа нашли, од оружја, сем две пушке код браће Ваоића. Због тога су их Немци стрељали на лицу места.

Погае неколико дана, док смо ми логоровали у Рачи, у Бајину Башту је упао неки самозвани четнички војвода Баратовић: Чим смо то сазнали, у Бајину Башту је кренуо један вод Ужичке и један вод Рачанске партизанске чете на челу са Слободаном Секулићем. Скоро сви четници су били по кафанама, а неки од њих били су и пијани. Међу њима је било и нешто жандарма. И четника и жандарма било је негде између 50 и 60. Све смо их похватили и дотбрали у Рачу.

Сутрадан су четници поседали у круг. Са њима су разговарали Слободан Секулић, Алекса Дејовић, Владан Росић и неки другови из Рачанске чете. После тог разговора неколико четника прешло је у наше редове. Међу њима био је и један жандарм. Четници су причали да су били заведени и да желе да пређу у партизане јер су се уверили да се они једино боре против окупатора,

Свим осталим заробљеним четницима издате су објаве и дозвољено им је да се врате својим кућама, под условом да више не ступају у борбу против партизана. Преки суд је судио самозваном четничком војводи Баратовићу и његовој љубавници. Осуђени су на смрт.

После неколико дана наша чета је кренула правцем Калуђерске Баре — Кремиа. У Кремнима смо демолирали железничку станицу и запленили нешто нафте (коју смо уступили сељацима. Они оу нама зато дали једну количину животних намирница,

Из Кремана смо отишли правцем Шљивовица — Бранешко поље и дошли у Јевремовића гај испод Чајетине. Ту нам је неко јавио да су четници војводе Ђекића ушли у Чајетину.

Команда Ужичке чете је напиоала пиомо четничком војводи Радомиру Ђекићу. Требало је да неко однео то писмо. Одредили су мене. Пошао сам у Чајетину. После неких 100 метара дотрчао је Ацо Вучшвић, заменик командира чете, и вели:

— Којади! Не! Сачекај ме, ја ћу одиети помоћу! Ти ое врати у чету...

Чekali смо одтвор војводе Ђеисмћа. Ако се вратао у чету. Мзгаеда да је сазнао да ое четници Радомира Ђекића спремају да иду у Ужице на преговоре с Немцима, зато је моја десетана до-бшга задатак да поседне пут ишод Јевремовћа кућа. Сви смо би-ли наоружани пушкама и једним пушкомитраљезом, који је носио бршарски радник Јоксимовић, звани Брко. Десетар је био Гвоздсн Јолванчићевић.

Четници су наишли убрзо аутомобилом. У колима није био војвода Ђекић, већ тројица четника, међу којима је био, вероват-но, Ђекићев заменик. Четнике смо разоружали и спровели на Палисад.

Двадесет првог септембра кренуле су трм партизанске чете да ослободе Чајетину: Прва ужичка, Прва рачанска и Златиборска. Чајетину је бранило доста четника и жандарма. Док су се партизанске чете приближавале Чајетици, Слободан Секулић је викнуо:

— Опкољени сте и предајте се! Нико од вас не може побећи!

Четници и жандарми су положили оружје. Сви су одведени на Палисад. Оваима су дате објаве да могу ићи својим кућама, али да воде рачуна и други пут не ступају у непријатељске редове.

Сутрадан је један камион из Ужица, натоварен разним жи-ВОНИМ намирницама, стигао у Чајетину. Ми смо те намирнице запленили, а камион дотерали на Палисад.

Двадесет трећег септембра мој вод са Слободаном Секулићем кренуо је камионом прама Белој Земљи. Ту је требало да поставимо стражу и заседу. Тек што смо кренули са Палисада, камион је почео да јури низ ливаду. Није имао кочница, а шофер је био неискусан па је камион ударио на једну гомилу сложених дрва. Било нас је неколико лакше повређених. При удару пукла је доводна цев за шриво. Шофер је покушао да то поправи. Није имао потребнот алата па није могао да изврши опр<авку.

Кренули омо пешице према Белој Земљи. Тамо смо стигли у вече. Већ је био пао мрак. Сместили смо се у путарску кућу. Била је постављена стража и две заседе. Пошто нисмо били вечерали, Слободан Секулић наредио је једној патроли да оде у Криву Реку код Светозара Кубуровића, његовог тетка, да донесу нешто за ве-черу. После неколико часова патрола је донела качамака, сира и кајмжа.

Освануо је 24. септембар. Ститли су и преостали борци Ужичке, Златиборске и Рачанске чете. Велики број омладинаца из Ужица је дошао на Белу Земљу да се прикључи партизанима. Неко је дошао са пушком, а неки без оружја. Дошло је и 4 — 5 Цигана са музичким инструментима. Са њима је био и Сретен Николић Зунзо. Они су дуго свирали. Било је право народно весеље.

После подне смо кренули оа Беле Земље. Наша Ужичка чета је ишла прежо Забучја и спустила се у Аду. Одатле је једна група ишла кроз Велики парк, а друга преко Доварја у центар града. Четници су побегли у правцу Јело(ве горе и Поре. Преко Забучја је долазила Златиборска чета, а Рачанска чета преко Теразија. Исте вечери у град су умарширале Ариљска, Моравичка и Пожешка партизанока чета. Грађани Ужица су били одушевљени. Борце су засипали цвећем. Народно славље је трајало до дубоко у ноћ. Моја чета је прва вечерала у хотелу „Златибор“, а покже су се на вечери смењивале остале чете. Ужичка чета је смештена у згради Учитељске школе.

У Ужичкој чети остао сам још једно недељу дана. За то време сам одлазио у заседу на Доварје, где се налазио један проти(в-авионски митраљез. У заседи нас је било најчешће по тројица. Обично смо остајали ту по два до три часа.

Михаило КОЈАДИНОВИЋ